

Indhold

De ledige svigtes 1

Kommunerne svigter i katastrofal grad de indsatser for ledige, som de forpligtede sig til i forbindelse kommuneaftalerne for 2000. Nul voksenlærlinge inden for social- og sundhedsområdet og kun 177 servicejob til ældre langtidsledige er en trist status, som ikke lover godt for virkeliggørelsen af det rummelige arbejdsmarked.

Bombe under praktikordning . . . 3

Manglen på praktikpladser til elever på erhvervsuddannelserne har fået antallet af unge, som må nøjes med at komme i skolepraktik, til at eksplodere. Alene i år vil antallet af skolepraktikelever stige med op mod 20 procent, og set i forhold til 1998 er antallet af elever i skolepraktik steget med næsten 60 procent.

Opbakning til regeringens erhvervsstrategi 6

LO's erhvervsstrategi lægger op til en styrket kompetenceudvikling, øget socialt ansvar og brobygning mellem forskning, uddannelse, arbejdsmarked og det sociale område

Holdningen 8

Efter aftalen om den kommunale økonomi for 2001 er tiden kommet til forpligtende aftaler. Af LO's formand, Hans Jensen.

Udspil 16. juni 2000

Nyhedsbrevet Udspil udgives af Landsorganisationen i Danmark Rosenøms Allé 12, 1634 København V Tlf. 3524 6000, fax: 3524 6308, www.lo.dk, e-mail: udspil@lo.dk

Ansvarshavende redaktør: Hans Jensen.
I redaktionen: Henrik Rasch, Dorte Monggaard, Erik Harr, Peter Lav Hansen og Michael Bræmer. Layout og illustration: LO. Mangfoldiggørelse ikke tilladt uden tilladelse fra LO. ISSN-nr.: 1397-9930

Arbejdsmarkedspolitik

Kommunerne svigter de ledige

Kommunerne svigter i katastrofal grad de indsatser for ledige, som de ellers har forpligtet sig til. Af de 6.500 servicejob, som blev aftalt i forbindelse kommuneaftalerne for 2000, er der foreløbig kun oprettet 177. Endnu værre står det til med den forsøgsordning med voksenlærlinge inden for social- og sundhedsområdet, som blev etableret i september sidste år. En trist status nu ni måneder senere viser, at ikke en eneste voksenlærling er startet i ordningen. Og de seneste tal for jobtræningspladser og puljejob understreger, at kommuner i stigende grad svigter indsatsen for ledige. Det lover ikke godt for virkeliggørelsen af det rummelige arbejdsmarked, mener LO-sekretær Harald Børsting.

Kommunerne har tilsyneladende valgt at se bort fra de nye servicejob, der blev til i forbindelse med kommuneaftalerne for 2000. Meningen med servicejobbene var, at de på én og samme tid skulle forbedre den offentlige service og give langtidsledige over 48 år en plads på arbejdsmarkedet.

I forhold til kommunernes egen aftale blev ordningen endda forbedret under de efterfølgende finanslovforhandlinger, så den kom til at dække alle langtidsledige over 48 år, og de statslige tilskud blev forhøjet med 25.000 kroner til 100.000 kroner pr. ledig. Aftalen mellem regering og kommunerne var, at der skulle oprettes 6.500 stillinger i år, og at det samlede antal skulle nå op på 10.000 i løbet af 2001.

Status efter årets fem første måneder er imidlertid, at der kun er oprettet 177 servicejob. Og at kommunerne inden nytår skulle nå bare op i nærheden af det fastsatte mål, synes allerede nu helt utopisk.

Uacceptabel forklaring

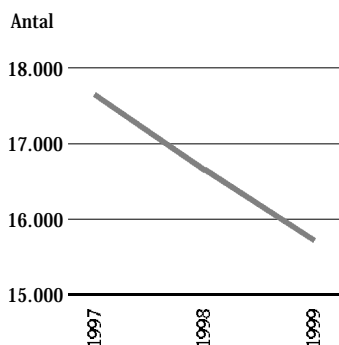
LO-sekretær Harald Børsting accepterer ikke kommunernes forklaringer om, at der har været problemer med fagforeningerne, og at deres modstand skulle være årsagen til ordningens nærmest totale fallit.

– Pladserne er jo slet ikke oprettet, og der gælder ingen særlige regler for inddragelse af de faglige organisationer i forbindelse med oprettelse af servicejob. Derfor kan de problemer, kommunerne måtte have, ikke være forskellige fra dem, de kender fra andre relationer med faglige organisationer i personaleforhold, siger han.

Nogle kommuner har i årevis sendt medarbejdere i grønne områder hjem i vinterperioden, hvorefter de samme personer er blevet ansat igen om foråret. Efter at ordningen med servicejob er kommet til, har nogle af disse kommuner i stedet ønsket at ansætte folk i servicejob for at få tilskud til lønnen. Det er der fagforeninger, der har protesteret over, men det betragter Harald Børsting ikke som et unfair benspænd.

– Det er kun ret og rimeligt at protestere over den slags. For det er klart formuleret i loven, at der ikke må ske fortrængning fra arbejdsmarkedet i forbindelse med oprettelse af servicejob, siger han.

Udviklingen i jobtræning og puljejob i den offentlige sektor 1997-1999

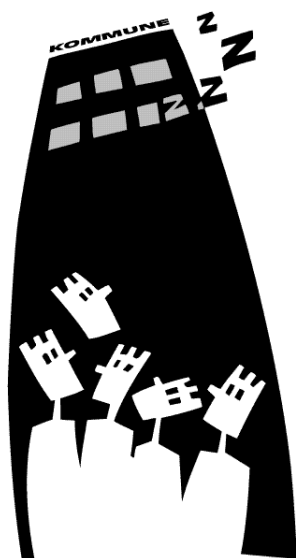

Kilde: Danmarks Statistik

Besatte servicejob

København	18
Frederiksberg	11
Roskilde	5
Vestsjælland	16
Storstrøm	31
Bornholm	3
Fyn	7
Sønderjylland	8
Vejle	7
Ringkøbing	11
Århus	22
Viborg	14
Nordjylland	24
Ribe	0
Hele landet	177

Kilde: Arbejdsmarkedsstyrelsen

Harald Børsting finder det uheldigt, at de udeblevne servicejob giver uheldige økonomiske konsekvenser for de regionale arbejdsmarkedsråd, som har fået beskåret deres budgetter med det forventede antal servicejob. Samtidig betyder de manglende servicejob, at et stort antal ledige nu skal aktiveres, hvor de ellers havde mulighed for at få et job på almindelige løn- og ansættelsesvilkår.

– Hvis man planlægger at forlænge ordningen ud over 2001, må man sikre sig en mur- og nagelfast garanti for, at kommunerne opretter det nødvendige antal servicejob, siger han.

En sørgelig status

Kommunerne har i endnu højere grad forsømt den forsøgsordning med voksenlærlinge inden for social- og sundhedsuddannelser, som blev etableret i september sidste år.

Den sørgelige status nu ni måneder senere er, at der ikke er startet en eneste voksenlæring i forsøgsordningen, som skal løbe til udgangen af i år.

Her er kommunernes forklaring, at det er svært at opfylde kriterierne i forsøgsbekendtgørelsen. Først og fremmest et krav om, at der kun kan gives tilskud til det antal elever, der ligger ud over et fastsat antal ordinære elevpladser i amtet som helhed. Hvis der er kommuner, der ikke opretter deres andel af de ordinære pladser, vil andre kommuner i amtet ikke kunne få del i tilskuddene til voksenlærlinge.

– Hvis det er forklaringen på, at kommunerne i så katastrofal grad forsømmer en fornuftig arbejdsmarkedsindsats, må vi jo forlænge forsøgsperioden, men samtidig arbejde for en løsning, så kommunerne kan leve op til deres forpligtelse til at etablere det nødvendige antal ordinære elevpladser, siger Harald Børsting.

Jobtræning og puljejob på retur

Den manglende succes for de nye ordninger skal ses i sammenhæng med, at antallet af fuldtidspersoner i jobtræning og puljejob i den offentlige sektor ifølge Danmarks Statistik er faldet fra 17.362 til 15.586 i perioden fra 1997 til 1999.

– Det er skuffende, at kommunerne ikke har formået at leve op til målsætningerne. Der er fortsat brug for et stort og forpligtende engagement fra kommunernes side. Det vil også være nødvendigt, hvis vi skal komme videre i bestræbelserne på at skabe et mere rummeligt arbejdsmarked, siger Harald Børsting.

Yderligere information: LO-konsulent Kim Knudsen på telefon 3524 6132

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Harald Børsting på telefon 3524 6000

Praktikpladser

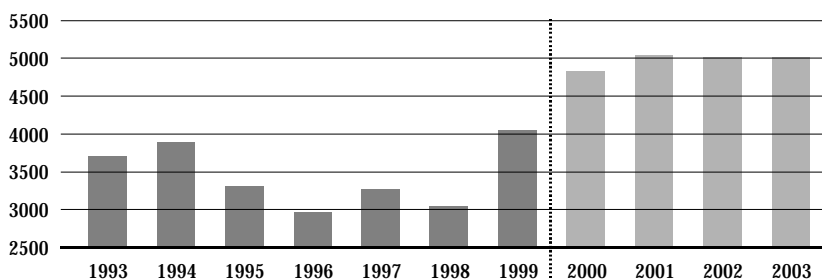
Økonomisk bombe under praktikordning

Manglen på praktikpladser til elever på erhvervsuddannelserne har fået antallet af unge, som må nøjes med at komme i skolepraktik, til at eksplodere. Alene i år vil antallet af skolepraktikelever stige med op mod 20 procent, og set i forhold til 1998 er antallet af elever i skolepraktik steget med næsten 60 procent. Fra 1998 og frem til 2001 lyder den årlige ekstraregning på 320 millioner kroner, og selv med en foreslået forhøjelse af arbejdsgivernes AER-bidrag vil ordningen ifølge AER's eget skøn mangle op mod 410 millioner ved udgangen af næste år

Samtidig med at arbejdsgiverne for knap et halvt år siden sagde ja til en handlingsplan, som frem til 2004 skal øge det samlede antal ordinære praktikpladser fra de nuværende godt 30.000 pladser til 36.000, hænger økonomien i arbejdsgiververnes solidariske praktikfinansieringsordning AER (Arbejdsgiverernes Elevrefusion) i laser.

Manglen på praktikpladser har siden 1998 fået antallet af elever i den dyrere skolepraktik til at stige med næste 60 procent fra godt 3.038 i 1998 til 4.832 årselever, som er Undervisningsministeriets seneste opjusterede skøn over udviklingen for i år.

Antal skolepraktikpladser 1993-2003

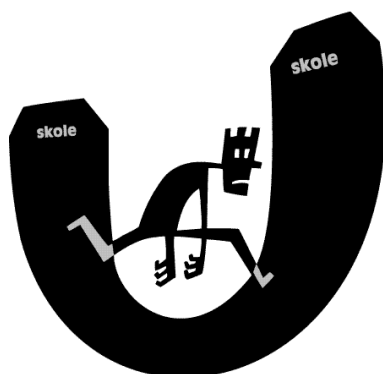
Note: 1993-1997: Årsgennemsnit for nettobestand i skolepraktik. 1998-2003: Antal årselever (opgørelse og skøn) Årsgennemsnit for nettobestand i 1998 er godt ti procent højere end det reelle antal årselever, hvorfor de angivne data for perioden 1993-1997 må forventes at være tilsvarende overvurderet.

Kilde: Undervisningsministeriet.

Det svarer til, at skolepraktik i dag udgør mere end hver sjette af de praktikforløb, som finansieres, og at de berørte elever derfor må nøjes med den næstbedste løsning – skolepraktik – i stedet for en ordinær praktikplads.

Ekspllosionen i skolepraktik har bogstaveligt talt smadret økonomien i AER-ordningen. Ifølge de seneste budgettal for AER lægger skolepraktik nu beslag på en tredjedel af udgifterne i AER, der fra 1998 og frem står tilbage med en årlig ekstraregning på 320 millioner kroner.

For nylig måtte AER's bestyrelse bede Undervisningsministeriet om en

ekstraordinær lånegaranti på 400 millioner kroner, hvilket svarer til næsten en femtedel af de samlede arbejdsgiverindbetalinger i 1999. Ifølge AER's egne oplysninger vil skolepraktikken i år koste tilsammen 774 millioner kroner, svarende til at praktikordningen er mere end tre gange så dyr som ordinære praktikpladser.

Øget bidrag fra arbejdsgiverne

Allerede i 1999 blev arbejdsgivernes bidrag til AER hævet fra 1.100 kroner til 1.200 kroner årligt pr. fuldtidsansat på grund af de stigende udgifter til skolepraktik. I AER's bestyrelse forhandles der i øjeblikket om yderligere ti procents forhøjelse af bidraget til 1.320 kroner årligt, men ikke en gang det vil være nok til at redde AER's økonomi. Selv da vil AER ved udgangen af 2001 stå med et hul i budgetterne på op mod 410 millioner kroner. Behovet for flere penge er med andre ord så stort, at selv den økonomiske redningskrans fra Undervisningsministeriet ikke vil være nok til holde AER økonomisk flydende igennem det kommende år.

Alligevel modsætter arbejdsgiverne i AER's bestyrelse sig den foreslåede forhøjelse, som de mener vil belaste virksomhedernes omkostninger for hårdt. I stedet har Dansk Arbejdsgiverforening (DA) spillet ud med et forslag om en forhøjelse til 1240 kroner, hvilket dog stadig vil holde bidraget under 1998-niveauet, hvor det lå på 1.270 kroner.

– Arbejdsgivernes klager over de flere omkostninger er lidt svære at tage alvorligt, og i LO mener vi, at den bedste måde at undgå stigende bidrag til AER er, hvis virksomhederne opretter det nødvendige antal praktikpladser. Med arbejdsgivernes evindelige advarsler om truende mangel på arbejdskraft i baghovedet er det eneste logiske svar, at de jo selv kunne gøre en indsats for at bidrage til, at flere unge får et regulært praktikforløb i en virksomhed. Det er det bedste for de unge, som er på vej ud i de job, der står og venter, og samtidig det billigste for virksomhederne i det lange løb, siger Harald Børsting.

AF skal på banen

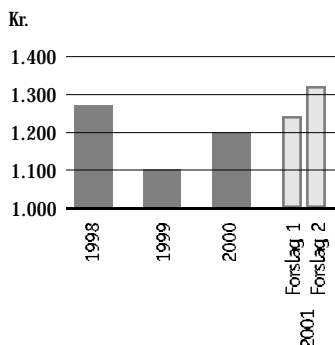
Lømmesmerterne i AER-ordningen kommer kun knap et halvt år efter, at LO og DA sammen med Undervisningsministeriet aftalte en handlingsplan, som frem til 2004 skal hæve antallet af indgåede uddannelsesaftaler mellem elever og virksomheder fra de nuværende godt 30.000 til 36.000 aftaler årligt.

Skal det mål nås, kræver det en markant ændring i forhold til udviklingen gennem de seneste år, og LO foreslår på den baggrund, at de enkelte handelsskoler og tekniske skoler i samarbejde med Arbejdsformidlingen (AF) sætter hårdt ind på at forbedre kontakten til virksomhederne i deres lokalområde.

– AF har stor erfaring med virksomhedskontakt, og det virker oplagt, at uddannelsesinstitutionerne benytter sig af det netværk og den ekspertise, som AF har, siger Harald Børsting.

Han foreslår derfor, at skolernes lære- og praktikfunktion (LOP) tilføres ekstra midler – gerne i form af en belønningsordning. Noget tilsvarende

Bidrag til Arbejdsgivernes Elevrefusion 1998-2001

Note: Forslag 1, Arbejdsgiverne:
1.240 kr. pr. fuldtidsansat
Forslag 2, nødvendigt:
Mindst 1.320 og helst mere,
hvis der skal skabes balance
Kilde: Arbejdsgivernes Elevrefusion

Antallet af elever ansat i offentlige og private virksomheder 1992-2003

Note: Den vandrette stiplede line ved 36.000 angiver handlingsplanens mål.
 Kilde: Undervisningsministeriet

**Antallet af elever ansat i offentlige og private virksomheder 1992-1998.
 Indeks 100 = 1992**

Afmatningen i oprettelsen af nye praktikaftaler har især været kraftig i den offentlige sektor, som siden 1992 har oprettet 25 procent færre praktikaftaler.

Kilde: Undervisningsministeriet

kunne overvejes for at styrke samarbejdet mellem AF og skolerne.

– For LO er det afgørende, at vi skaffer nogle resultater på praktikpladsområdet, og så må spørgsmålet om, hvor pengene skal komme fra, løses på anden måde. Men jeg er da sikker på, at vi i Landsarbejdsrådet vil se velvilligt på mulighederne for at sætte penge af til at støtte praktikområdet, hvis også Undervisningsministeriet vil bidrage, siger Harald Børsting.

Yderligere information: Afdelingsleder Erik Kristiansen på telefon 3524 6143

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Harald Børsting på telefon 3524 6000.

Erhvervspolitik

LO-opbakning til regeringens erhvervsstrategi

For første gang er LO nu på banen med sit bud på en samlet strategi for, hvordan erhvervslivet skal udvikles i fremtiden. Med udspillet "Fremtidens erhvervsudvikling" lægger LO op til at styrke kompetenceudvikling blandt ansatte, udbygge erhvervslivets sociale ansvar og udvikle nye måder at opgøre virksomhedernes produktivitet. LO mener, at erhvervs politikken i fremtiden skal bygge bro mellem forskellige politikområder inden for forskning, uddannelse, arbejdsmarked og det social område.

Erhvervs politikken skal i fremtiden være samlingspunkt og brobygger for forskellige sektorer, som er vitale for fortsat økonomisk vækst og udvikling af velfærdssamfundet. Det er en af hovedkonklusionerne i LO's erhvervs politiske strategioplæg, der er tænkt som et bidrag til de forhandlinger om en samlet erhvervsstrategi, som regeringen har lagt op til i forbindelse med forhandlinger om næste års finanslov.

Den største udfordring for de kommende års erhvervs politik bliver ifølge LO-sekretær Ib Wistisen at skabe frugtbare rammer for en løbende kompetenceudvikling blandt virksomhedernes medarbejdere.

- Vi oplever allerede, hvordan virksomhedernes efterspørgsel efter højt specialiseret arbejdskraft skaber et pres på hele den måde, vi har indrettet vores velfærdssamfund. Og skal vi tackle de udfordringer, der ligger foran os, er det helt afgørende, at man satser på, at det er det, vi har mellem ørerne, der gør os konkurrencedygtige i fremtiden, siger Ib Wistisen

Hvis vi på en og samme tid skal følge med i udviklingen og samtidig bevare vores lighedsorienterede samfund, er en vigtig vej frem, at erhvervslivet tager et større ansvar for mere bløde emner som medarbejderudvikling, som skal forebygge udstødning af arbejdsmarkedet og deraf følgende større ulighed i samfundet.

- LO's overordnede mål er at forbedre de danske lønmodtageres beskæftigelses-, indtjenings- og arbejdsvilkår. I forhold til erhvervs politikken betyder det, at den skal fremme, at erhvervslivet har en bæredygtig international konkurrenceevne. En konkurrenceevne, der også baserer sig på en opfyldelse af brede samfundsmæssige målsætninger såsom god service, kvalitetsprodukter, social balance og udvikling af arbejdslivet, siger Ib Wistisen.

Støtte regeringens udspil

LO er grundlæggende enig i det tankegodt, som er nedfældet i regeringens erhvervs politiske redegørelse "dk21" fra foråret, som vil styrke velfærdssamfundets udvikling via en aktiv erhvervs politik.

Konsekvensen af de tanker er ifølge LO, at der over en bred front skal

Ændring i beskæftigelsen 1994-97

Privat service
38 pct. af beskæftigede i 1997

+ 77.116

Offentlig sektor
35 pct. af beskæftigede i 1997

+ 51.857

Industri
16 pct. af beskæftigede i 1997

- 5.636

Bygge/anlæg
6 pct. af beskæftigede i 1997

9.764

satses på et meget tættere samspil mellem private virksomheder og offentlige myndigheder.

For fagbevægelsen betyder det, at erhvervspolitikken skal udformes, så den giver en bedre sammenhæng mellem uddannelse, innovation og forskning. Samtidig skal den understøtte, at erhvervslivet tager et større ansvar for at skabe et rummeligt arbejdsmarked, mener Ib Wistisen.

- Vi ser i disse år en udvikling, hvor både den økonomiske vækst og skabelsen af nye job går hurtigst inden for service, og det er vigtigt, at vi som fagbevægelse tager bestik af udviklingen, så vi ikke på den ene side bliver hægtet af udviklingen eller ryger i den anden grøft og glemmer at holde fast i de stærke positioner, vi har med fra det traditionelle industrisamfund, som nu mere eller mindre er på retur, siger Ib Wistisen.

Yderligere oplysninger: LO-konsulent Lars Espersen på telefon 3524 6136

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Ib Wistisen på telefon 3524 6000

Holdningen

Nu er tiden kommet til forpligtende aftaler

Af LO's formand, Hans Jensen

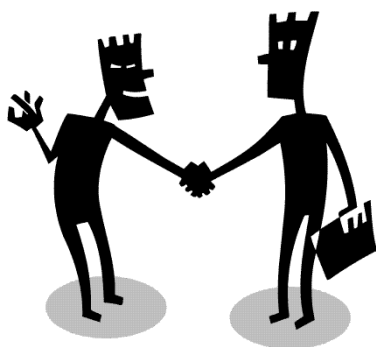
Spørgsmålet om et mere rummeligt arbejdsmarked har fået en fremtrædende plads i den aftale om kommunernes økonomi for 2001, som netop er indgået mellem regeringen og Kommunernes Landsforening (KL). Det er i sig selv udtryk for en prioritering, som vi fra LO's side kun kan bifalde.

Men ved nærmere eftersyn åbenbares det desværre, at det mest rummelige i aftalen ligger i dens formuleringer. Regeringen og kommunerne "foreslår" og "opfordrer" til, hvad der "bør" gøres og hvad der "for eksempel" kan "overvejes", og det vidner ikke ligefrem om, at de to parter har været synderligt opsatte på at give hinanden de forpligtende håndslag, som for alvor kunne realisere visionerne om det rummelige arbejdsmarked.

De gode hensigter i kommuneaftalen betyder omvendt, at vi efter sommerferien kan tage fat på samarbejdet under de planlagte fireparts-forhandlinger med regering, kommuner og ikke mindst arbejdsgivere i bevidstheden om, at der ikke på forhånd er lagt låg på kreativiteten omkring forhandlingsbordet.

I LO er vi klar over, at det rummelige arbejdsmarked ikke bare er en god idé, som vil være ekstra pynt på et i forvejen stærkt velfærdssamfund. Tværtimod er det en bydende nødvendighed at skabe plads på arbejdsmarkedet til andre end de mest effektive, hvis vi skal holde fast i den positive udvikling, som har præget samfundsøkonomien de seneste syv år.

Det ansvar er LO parat til at påtage sig. Til gengæld forventer vi, at de øvrige parter lægger så meget energi i fireparts-drøftelserne, at vi kan opnå forpligtende aftaler om at skabe plads på arbejdsmarkedet også for de personer, der af den ene eller anden grund ikke er i stand til at arbejde 100 procent effektivt. Den høje beskæftigelse har givet os en historisk chance for at rydde eksisterende barrierer af vejen, og den må vi ikke forpasse. En klar forudsætning for at det lykkes er imidlertid, at vi – arbejdsmarkedets parter og myndighederne – trækker på samme hammel.

LO mener, at der er brug for at styrke de lokale koordinationsudvalg ganske væsentligt, hvis det rummelige arbejdsmarked skal blive til andet end ord og ædle målsætninger. I mange kommuner fungerer udvalgene ganske enkelt uacceptabelt – ja, sine steder slet ikke. Det er nødvendigt at fastslå, at de penge, som koordinationsudvalgene har fået at arbejde med, ikke må bruges til kommunernes lovpligtige driftsopgaver. Og ikke mindst skal det sikres, at kommunalbestyrelserne lever op til kravet om, at de skaber effektive rammer for den forebyggende arbejdsmarkedsindsats.

I fireparts-forhandlingerne vil LO desuden arbejde for at forpligte både

private og offentlige arbejdsgivere i langt højere grad end hidtil. Uden arbejdsgivernes positive medvirken vil selv det stærkeste engagement fra de lokale koordinationsudvalg komme til kort.

LO er klar over, at der pålægges de lokale koordinationsudvalg et stort ansvar, og at der kan være problemer, som det lokalt kan være svært at finde løsninger på. Men her må det nye sociale råd i Socialministeriet træde til med råd og dåd, ligesom vi må have styrket mulighederne for at trække på de gode erfaringer, som de mest fremsynede kommuner allerede har gjort sig.

Og der er masser af opgaver at tage fat på.

Den tætte sammenhæng mellem langvarig sygdom og udstødning af arbejdsmarkedet gør det bydende nødvendigt, at vi styrker kommunernes opfølgende arbejde i sygedagpengesager. En undersøgelse fra Den Sociale Ankestyrelse har vist, at lovens krav om en tidlig opfølgning kun sker i et meget beskedent antal sager.

Derfor foreslår LO, at tidspunktet for hvornår kommunerne skal betale halvdelen af udgifterne til sygedagpengene rykkes frem fra de nuværende otte uger til fire uger efter en sygemelding.

På samme måde foreslår LO, at man genindfører ledige kontanthjælpsmodtageres ret til at få en handlingsplan på lige fod med forsikrede ledige.

I dag sker der også tit det, at vi helt unødvendigt kommer til at skubbe folk væk fra arbejdsmarkedet og dermed går glip af en tiltrængt arbejdskraft, alene fordi de kommunale sagsbehandlere sætter sig for dårligt ind i den enkeltes situation.

Derfor skal kommunerne have større økonomisk tilskyndelse til, at så mange kontanthjælpsmodtagere som muligt kommer i den gruppe, som alene har ledighed som problem.

På samme måde er det også uacceptabelt, at der i dag er så få, der får tilbudt revalidering. Ikke mindst fordi vi ved, at en ordentlig revalidering er et effektivt redskab til at bringe folk tilbage i ordinær beskæftigelse. Derfor vil LO også stille forslag om, at staten betaler en større del af kommunernes revalideringsudgifter.

Som reglerne er i dag, er der en risiko for, at man ikke forsøger revalidering, inden der tilkendes førtidspension, eller man godkendes til et fleksjob.

På dette som på flere af de øvrige områder mener LO principielt, at det er usundt, når en bevilgende myndighed ikke har noget økonomisk medansvar.

Endelig skal det slås fast med syvtommersøm, at fleksjob er den sidste udvej i arbejdet med at fastholde folk på arbejdsmarkedet. Derfor er det heller ikke særlig konstruktivt at sætte et mål for antallet af fleksjob. Men når behovet er der, skal vi have fundet frem til en mere fornuftig måde at etablere dem på, end vi hidtil har set. Gerne på det private arbejdsmarked, for det er der den bedste samfundsøkonomi i.